

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XXXII. Idem in Concilio (a) generali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

per quod probare volebat, concessionem prædictam plenum habere vigorem; & asserens nihilominus, ipsam à fel. rec. Lucio Papa prædecessore nostro postmodum confirmatam. Cæterum ex parte tua fuit propositum ex adverso, quod decimis, & in Ecclesiis à Rege, & Regina donatis, præscriptionem non poterat opponere pars adversa, quæ nec à donatione ipsorum initium habere poterat, nec à confirmatione præfata tantum tempus effluxit, quod posset præscriptio consummari: & sic donationis Regis, ac Reginae allegatus titulus nullus erat, cum sacrilegii crimen incurrat secundum canonicas sanctiones, qui Ecclesias, vel Ecclesiasticum aliquod beneficium de manu reciperet (f) laicali. Unde si contingat laicum in donatione Ecclesie talibus verbis uti: Do tibi Ecclesiam talem; nihil aliud concedere intelligitur, nisi jus patronatus tantum, quod habet in ipsa, prout (g) constitutione à nobis edita continetur expressè. Contra confirmationem autem fuit hoc modo responsum, quod cum confusè ipsa Ecclesia sancti Stephani cum omnibus decimis, & Ecclesiis, & aliis, quæ ad eam pertinent, confirmetur; jus Episcopale non tollitur, cum de illo non exprimeretur ibidem, sed tantum debita decimarum portio intra parochiam Ecclesie sancti Stephani collatarum secundum terræ consuetudinem, eisdem Hospitalariis reservetur: præsertim cum petita à te decima in parochia sancti Stephani non consistant, quod de plano confessum est pars adversa. Econtra verò fuit à parte altera replicatum, quod cum spatio xxx. annorum tacueris, juri tuo tacite renuntiasse videris. Sed & hoc pars tua visa est repellere, allegando, quod xxx. annorum taciturnitas non jure communi, sed in (h) privilegiis noscitur obtinere; unde jure communi, quod habet Episcopus in decimis, vel in Ecclesiis suæ dioc. non nisi xl. annorum (i) taciturnitate privatur. Nos igitur his, & aliis, quæ hinc inde fuerunt proposita, plenius intellectis, cum donatores prædicti conferre non potuerint aliis, quæ ipsi de jure non poterant possidere, & ex confessione partis adversæ liquidò nobis constet, petitas decimas, & Ecclesias intra parochiam sancti Stephani non concludi, etiam si prædicta donatio teneat, quod per confirmationem prædicti Clementis super Ecclesia sancti Stephani, Hospitali cum decimis, & aliis ad se pertinentibus factam, etiam si authenticum appareret, Episcopali juri nullatenus derogetur, de f. n. con. auctoritate Apost. sententialiter prohibemus, ne fratres Hospitalis præsumant ulterius præpedire, quo minus decimas percipias memoratas, & pacificè possideas in futurum.

NOTÆ.

- (a) *Vesprim.*] Ita legitur in quarta collectione, sub hoc tit. cap. 1. quæ diocesis est in Ungaria, sub Archiepiscopo Strigoniensi, ut notavi in cap. exposuisti, de præbendis.
- (b) *Hierosolym.*] De his Hospitalariis jam nonnulla notavi alibi.
- (c) *Decimas rusticorum.*] Quas etiam privilegiati, & exempti persolvunt, ut supra probavi in cap. 2.
- (d) *De jure communi.*] Porbat Rota apud Penam tom. 1. decis. 560. & plura adducit Solorza-

nus tom. 2. de jure Indiarum lib. 1. cap. 21. num. 21.

(e) *Titulum.*] Quia præscriptio non erat immortalis, aliàs necessarium non esset docere de titulo, cap. 2. de præscrip. lib. 6. plura de titulo necessario ad præscriptionem adduxi in cap. si diligenti, de præscrip.

(f) *Laicali.*] Latè probavi in cap. Messana, de elect.

(g) *Constitutione.*] Cap. pastoralis, de donat.

(h) *Privilegiis.*] Cap. si de terra, de privi.

(i) *Quadragesima annorum.*] Juxta adducta supra in cap. cum contingat.

CAPUT XXXII.

Idem in Concilio (a) generali.

IN aliquibus regionibus quædam permixtæ sunt gentes, quæ secundum suos ritus decimas de more non solvunt, quamvis censeantur nomine christiano. His nonnulli domini prædiorum ei tribuunt excolenda, ut decimis defraudantes Ecclesias majores, inde redditus assequantur. Volentes igitur super indemnitatibus his Ecclesiarum providere, statuimus, ut ipsi deinde talibus personis, & taliter sua prædia excolenda committant, quod absque contradictione Ecclesiis decimas cum integritate persolvant, & ad id, si necesse fuerit, per cens. ecclæs. compellantur.

NOTÆ

NOTÆ.

(a) *Generalis.*] Lateranensi videlicet, sub Innocentio III. celebrato, ubi can. 54. reperitur hic textus, & in quata collectione, sub hoc tit. cap. 5. de quo Concilio nonnulla notavi in cap. 1. de Summa Trinitate.

COMMENTARIUM.

PRO hujus textus expositione sciendum est, nonnullas gentes etiam sacro baptisinate ablutas in more habuisse decimas nullas prestare, aut saltem eas non integrè persolvere. Legimus enim apud Krantzium lib. 4. *Psandal. pag. 101.* Holzatos, prius quàm in Ungariam, terram incultam, atque ingratam transferrentur, & agros colere inciperent, pactum iniisse cum Sacerdotibus, & Episcopis ejusdem regionis, ut ab omnibus decimis liberi essent, & tantùm aliquot mensuras grani pro unoquoque aratro penderent: & etiam Helmodus Presbyter in *chron. Sclav. cap. 12.* refert, Sclavos certum tributum pro universis decimis solville Episcopis Aldeburgensibus, his verbis: *Dabatur Pontifici annuum de omni Vagiorum terra tributum, quod scilicet pro decima impudatur, de quolibet aratro mensura grani, & quadraginta reliculi lini, & duodecim nummi puri argenti.* Et cum conquerebantur clerici paupertate oppressi, auctoritate Ducis Sclavorum pactum initum fuit de augendo ipso tributo, ut refert idem Presbyter lib. 1. cap. 92. illis verbis: *Holzatenfes necessitate constructi, presente Duce cum Pontifice tale pactum interunt, ut facerent augmentationem decimarum, & solverent de manso sex modios siliginis, & octo avena, illius (inquam) modii, qui vulgo dicitur Henmesche.* Et ne succedentium fortè Pontificum paterentur angarias, rogaverunt hoc ducis, atque Pontificis sigillis confirmari. Immo apud Græcos valde dubia est decimarum pensitatio; siquidem in tot canonibus, & Ecclesiæ constitutionibus à Gratiano compilatis in causa 16. q. 1. & à Raymundo in presenti, nulla mentio fit decimarum Ecclesiæ Orientalis. Primis autem Ecclesiæ sæculis decimas apud Græcos solutas fuisse, constat ex Origine, qui decimarum Ecclesiæ Alexandrinæ meminit *homil. 11.* & Isidoro Pelusiota, qui monachus fuit monasterii Montis Pelusiaci in Ægypto, vixitque temporibus Theodosii, qui *epist. 317.* Herminium Comitem ita alloquitur: *Præclare Dominum honoras, cum nobis fructuum tuorum primitias tribuis, decimamque partem ex ubertate terræ tuæ, & à quo eam accepisti, pendis.* Et in Ecclesia Antiochena eundem ritum decimarum sacro sacerdotum altaris aratro inferendæ, viguisse putat Interpres Chrysostomus *homil. 18. in cap. 8. at. Apost. ibi: Parumne est torcular benedici? parumne est ex omnibus frugibus ac decimis prius partem, ac decimam accipere? Ad pacem agriculturalium hoc utile est.* Sed sequentibus sæculis, etsi primitiatum mentio fit apud Scriptores Græcos, Epiphanium videlicet *heresi 80.* Gregorium Nazianz. *epist. 80.* Iam tunc Antiochum in homilia, quæ extat *tom. 1. biblioth. nullum tamen decimarum vestigium extat, & eam pensitationem cessasse Constantinopoli ex sterilitate diceceseos deducit Lemaitre lib. 1. de decimis, cap. 6.* præcipuè cum legamus frumenti transvectionem

quotannis fieri ex Ægypto, quam felicem emblemam Imperatores appellaverunt: & penuriam rei frumentariæ in urbe Constantinopoli suaderi distributio quotidiana panis, quæ singulis diebus fiebat non solum in pauperes, verum & in honestiores personas, de qua in l. quia, C. Theodos. de annonis civil. l. panis, l. universi, eodem tit. l. hac, C. de secundis nuptiis; notavit Cironius ad rit. de præbend. Accedit, nam apud Græcos certa erant constituta tributa pro sacerdotum alimentis, ut conitat ex novella 3. Justin. ex novel. 43. de officin. & rabern. & in bulla aurea Imperatoris Isaaci Comneni, hujus tributi summa ita taxatur: *Nomine Canonici à vico habente triginta sumaria nummus unus aureorum exigatur, argentei duo, arces unus, bordei modii sex, vini mensura sex, farina modii sex, triginta gallinæ: ab eo vero, qui sumaria viginti habet, dimidium aurei, argentum æquivalens duobus argenteis, agnus mediæ aratis unus, bordei modii quatuor, vini mensura quatuor, gallinæ viginti: à vico denique decem habente sumaria, quinque argentei, agnus unus, bordei modii duo, gallinæ decem, quemadmodum, & in veterum exactorum sigillis scriptum est.* Sed cum temporibus Innocentii III. Constantinopoli à Latinis capta, ut retuli in cap. scriptum, de elect. Sacerdotes Latini ritus Romanæ Ecclesiæ, caeremoniasque ibi intulerint, etiam decimas, cæteraque consuetudines piè observandas, ac religiose colendas decreverunt, reluctantibus Græcis, & maxime Procerum, ac Nobilium in dignitate superbiâ. Illi enim non semel prohibuerunt hominibus suis, ne decimas penderent Romano more: eos verò angebat maxime Latinorum imperium, eo quod Latini cogere Nobiles Græcos Ecclesiis restituere opes, & facultates ablatas; itaque cum tanto tempore sese indociles præberent, & decimarum pensionem exhorrescerent, sæpe excommunicationis metus est illis incussus. Immo cum ad bellum adversus Michaëlitium quendam Græciæ res turbantem, & omnia ferro, ignique populantem, Proceres Achaia sese accingerent, non ante Dominicum corpus, & sanguinem, pacis, bellique præsidium salutare de manibus Sacerdotum ceperunt, quàm pollicerentur se decimam in posterum more Romano sacerdotibus soluturos, nec prohibuit amplius, quominus eorum servi, homines, ac vasalli eam præstationem Ecclesiæ ministrarent. Ita elicitur ex epistola 161. apud Innocentium, lib. 1. *regestr. 13.* ad Archiepiscopum Larisensem, & Episcopum Citonien. ubi de Achaia Nobilibus sic loquitur: [Canonicos (inquit) in nonnullis Ecclesiis includere non verentur excommunicatos, tam laicos, quàm clericos in sua pertinacia convovendo.] Cumque dudum ad bellum contra Michaëlitium processuri recipientes corpus, & sanguinem Jesu Christi, omnes pariter promittissent, quin immò per votum obligaverint se solenne, quod de ipso prælio reditum decimas Ecclesiis suis solverent, & subditos suos, tam Græcos, quàm Latinos cogere ad solvendum: at postmodum efficere non curarunt. Quocirca fraternitati vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus Latinos ejusmodi, ut Ecclesiis suis solvant, sicut ex communi jure, ac speciali quoque tenentur, & inducere procuretis, ipsos ad hoc, si opus fuerit, per censuram Ecclesiasticam appellatione remota, sicut justum fuerit, compellentes.] Et certè

Inno-

Innocentii III. temporibus decimarum jugum Gracia magna ex parte receperat, ut ex ejusdem epistolis liquet, quibus multæ contentiones sedantur ortæ inter Canonicos, & Episcopum de decimarum partitione. *Epist. 44.* sedatur ortum dissidium inter clericos, & Patriarcham Constantinopol. quod nempe Patriarcha jussus à Legato Sedis Apostolicæ Cardin. Sancti Marcelli dare Canonicis quartam decimarum, per triennium eam retinisset. *Epist. 105. lib. 1.* hortatur omnes Lariliensis diocesis, ut decimas ablatas Episcopis restituant. Eadem hortatione utitur *epist. 108. eod. lib. ad Imperatorem Constantinop.* cujus mili-

tes decimas Citenensis diocesis occupabant. *Epist. 62. lib. 4.* componitur lis orta inter Episcopum Nitriensem, & Abbatem de Aegris in diocesi Cenadiensi, super quodam jure decimarum; unde, ni fallor, in præsentî canone PP. respexerunt ad Latinos simul degentes cum Græcis, qui prædia excolenda illis locabant; unde Ecclesia decimis fraudabatur: quare jusse, & rectè in præsentî statuitur, ut domini prædia sua locent illis personis, à quibus decimæ solvi consueverunt; id est, aliis fidelibus Latinis, qui semper decimas præstiterunt.

J.

ILlæ quippe decimæ necessariò solvendæ suat, quæ debentur ex lege divina, vel loci consuetudine approbata.

COMMENTARIUM.

2. **C**elebris questio est, tam inter Theologos, quàm Canonistas, utrum decimarum obligatio sit juris naturalis, divinive, aut tantum ecclesiastici? In qua questione, juris naturalis, divinive esse docuerunt antiquiores canonista, quos referunt & sequuntur Gutierrez *lib. 1. canonic. cap. 22.* Azevedo *in lib. tit. 5. lib. 1. recopil. num. 5.* Rebuffus *de decimis, quest. 1. num. 11.* Borellus *in summa decis. tit. 19. num. 1.* Germonius *lib. 3. de sacror. immunit. cap. 19.* Carrasco *ad lib. Recopil. cap. 6. noviter Lemaitre lib. 1. de decimis, cap. 2. §.* Castillo *tom. 7. controvers. tit. de tertius, cap. 10.* Dartis *de benef. sect. 1. cap. primo*, plura Solorzanus *tom. 2. lib. 1. cap. 21. num. 6.* Qui nituntur sequentibus fundamentis. Primò, quia decima debentur Deo in recognitionem supremi dominii, *cap. tua nobis 26. cap. cum non sit 33. hoc tit. D. Augustinus, seu quis auctor est tractatus 20. de rectis. Catholica convers. tom. 9. ibi:* [Unusquisque de quali ingenio, vel artificio vivit, de ipso decimam Deo in pauperibus, vel Ecclesiis donet. Consideret quia omnia Dei sunt, per quæ vivit, sive terra, sive flumina, sive femina, vel omnia, quæ sub cælo sunt, vel super cælos; & si ipse non dedisset, nihil utique haberet: nam Deus qui dignatur totum dare, decimam de suo dignatur à nobis repetere.] Quam sententiam ipse Sanctus repetit *tom. 10. ferm. 219.* Sed cultum illum Deo exhiberi jus naturale dicitur: ergo decimarum obligatio juris naturalis est. Secundò, nam decimæ præstantur pro alimoniis sacerdotum, *cap. 3. Malachia, Numer. cap. 18.* naturalis autem ratio suadet, ut clericis spiritualia administrantibus alimenta præstentur, *cap. cum secundum*, ubi probavi, *de præbend.* Ergo, &c. Tertio, quia ante legem scriptam pletrique in lege naturæ decimam, vel similem fructuum partem Deo, & ejus sacerdotibus obtulerunt, ut legitur *Genesis cap. 4. 14. & 28.* quod & Gentiles solo naturæ lumine instructos observasse supra probavi *in cap. 3.* Deinde ex lege veteri decimas deberi sæpe repetitum legimus. *Exod. cap. 22. & 29. Levitici cap. 27. Numer. cap. 18. Denteron. cap. 12.* & supra illustravi *in cap. 1.* Et hanc obligationem lege evangelica firmatam fuisse, probatur ex eo, nam si hoc præceptum, ut proximè dixi, juri naturali congruit, continebitur lege divina; nam præter fidei & sacramentorum præcepta, quæ supernaturalia sunt,

in nullo discrepant lex divina, & naturalis. Deinceps apud Lucam *cap. 11.* Dominus reprehendit Phariseos charitatis opera omitentes, his verbis: *Ve vobis scribe, & Pharisei, qui decimatis mentham, & anethum, & cuminum, & reliquias quæ graviora sunt legis, judicium & misericordiam: hæc oportuit facere, & illa non omittere.* Et *cap. 22. Matthæi, ibi: Nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum, &c.* Et ibi: *Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo.* Igitur cum decimarum præstatio fuerit à Christo Domino in lege gratiæ commendata, earum obligatio juris divini est. Tandem apertius hæc sententia firmatur, & diffinitur ab Ecclesiæ Patribus, & Conciliis, ut fecerunt D. Clemens *lib. 2. constit. cap. 19.* *Quæ ex decimis & primitiis secundum mandatum Dei dantur, ut Dei homo consumat; voluntaria verò, quæ occasione pauperum offeruntur, rectè dispensent orphanis, viduis, afflictis, peregrinis, egentibus.* D. Ambrosius relatus *in cap. numquid eo 16. q. 4.* D. Augustinus *in cap. 10. 16. q. 1.* Urbanus II. *in cap. 2. 16. q. 2. ibi: Decimas omnino dare Deo non negligatur, quas ipse Deus dare constituit.* Gregorius VII. relatus *in cap. 1. 16. q. 7. ibi: Oportet nos decimas, & primitias, quas jure sacerdotum esse sancimus, ab omni populo accipere, quas fideles Domino præcipiente offerunt.* Alex. III. *in cap. parochianus, hoc tit. ibi: Cum decime non ab hominibus, sed ab ipso Domino sint institutæ.* Innocentius III. *in cap. tua, hoc tit. Quæ divina constitutione debentur.* Honorius III. *in cap. final. hoc tit. in 5. compil. ibi: Cum decime sint debite Domino, quas in signum universalis domini sibi Dominus reservavit.* Ex Conciliis idem statuerunt Matiscon. 2. *can. 5. ibi: Leges divina consulentes sacerdotibus, ac ministris Ecclesiarum, pro hereditaria portione omni populo præceperunt decimas fructuum suorum locis sacris præstare.* Concilium Mogunt. 1. sub Carolo, *can. 38. Admonemus, atque præcipimus, ut decimas Deo dari omnino non negligatur, quas Deus ipse sibi dari constituit; quia timendum est, ut quisquis Deo debitum suum abstrahat, nè forte Deus per peccatum suum auferat ei necessaria.* Concilium Tribur. *can. 13. Lateran. in præsentî §. Trident. sess. 25. de reform. cap. 2.*

Contrariam sententiam, videlicet decimarum obligationem à jure ecclesiastico tantum provenire, docuere omnes ferè Theologi cum D. Thoma 2. 2. *quest. 87. artic. 1. quodlibet. 2. artic. 8.*

artic. 8. Sotus lib. 9. de iustitia, q. 4. art. 1. Castro advers. hereses, verbo Decime, Tostatus in cap. 23. Matthæi, quæst. 149. & recentiores Canoniste, Covar. dicto libro 1. var. cap. 17. num. 2. Gutierrez dicto cap. 21. num. 7. Meneta de decimis cap. 1. q. 1. & 2. Menchaca libro 3. illustr. cap. 89. Duarenus libro 7. de sacr. eccles. ministr. cap. 1. plures congeſti a Solorzano supra, num. 45. alii à Cenedo relati ad Decret. collect. 66. num. 13. Pro quibus sequentia faciunt fundamenta : nam ex lege divina ea tantum tenemur servare ; quæ à Christo Domino nobis præcepta sunt : sed de solvendis decimis nec in Evangelio, nec apud Apostolos ullum extat præceptum : ergo ex lege divina obligatio decimarum non provenit. Nec refragatur præceptum legis veteris ; nam illud, sicut cætera præcepta ipsius legis, post legem gratiæ cessavit, cap. traslaro, ubi probavi, de consuet. Secundo, nam quæ divini juris sunt, contrario usu, aut Pontificis privilegio tolli, sive in parte minui non possunt, cap. arcta 9. cap. memor. 10. cap. in sede, li. 24. q. 1. cap. proposui, de concess. præben. cap. litteras, de restitu. spol. Sed decimæ consuetudine, & privilegio tolluntur, atque minuantur, c. cum ordinem, de rescript. c. dilecti, cap. sig. gestum. c. ex parte cap. ad audientiam, hoc tit. unde in aliquibus regionibus non decima, sed portio minor præstatur. Concilium Turon. sub Carolo can. 46. & in Ecclesiæ nascens exordio, unde Evangelii puritas maxime petenda est, qui monumenta antiquorum monasteriorum requirat, nihil frequentius invenit, quam milites decimas monachorum Ecclesiis devovisse : igitur non ex jure divino eas debebant. Nec desunt qui ab his omnino diversam sequantur sententiam, asserendo, discrimen constitui debere inter decimas prædiales, & personales : & docent, prædiales ex jure divino deberi, personales verò dumtaxat ex lege ecclesiastica : ita docuerunt Hostiensis in summa hoc tit. Henricus Boich. in cap. pervenit, hoc tit. Felinus in cap. causam, de rescript. & dicit communionem esse Cardinalis in præsentem. Movetur ex eo ; nam licet præceptum morale legis veteris inveniatur de decimis prædialibus, non verò reperitur de personalibus : ergo ex jure tantum ecclesiastico earum obligatio descendit. Eos sequitur noviter Nicolaus Lemaitre de decimis cap. 2. & 3. & defendit decimas prædiales omnino provenire à jure divino, tam quoad substantiam, quam quoad quotam : decimas verò personales tantum juris ecclesiastici esse. Diversam opinionem alii sequuntur asserentes, in decimis duo esse discernenda, videlicet substantiam, hoc est obligationem alendi ministros Ecclesiæ, & taxationem, quotam, seu quantitatem decimarum. Quoad substantiam ajunt, decimas provenire à jure naturali, & divino ; quoad quotam tamen, seu quantitatis taxationem, à jure ecclesiastico originem ducere. Ita docuerunt Suarez dicto tract. de decimis, cap. 9. num. 10. Covar. dicto cap. 17. num. 2. Azor 1. p. Institut. lib. 7. cap. 13. Fagundez in 5. præcept. Eccles. lib. 1. cap. 1. Lessius lib. 2. de just. cap. 59. dub. 1. Barbosa d. cap. 28. de offic. parochi, Hunnius in Encyclop. de tract. de decim. cap. 1.

In qua opinionum varietate veriore credo

D. Thomæ sententiam, videlicet decimas non deberi ex jure divino à Christo Domino promulgato, quod propriè jus divinum est : quæ retentâ non obstant contraria fundamenta prioris sententiæ. Non primum ex testimoniis veteris Testamenti ; fatemur enim sub synagoga fuisse decimas debitas ex jure divino ; sed illud jus jam cessavit, quare inde argumentum deduci non potest ; quia nunc non probatur esse aliquid de jure divino ex eo, quod olim fuisse, ut optimè probat Tostatus ubi supra, maxime quia præceptum de decimis, ut decimæ fuerunt à Deo tam specièlter constitutæ, non potuit esse morale, sed ad summum judiciale, vel forsitan caremoniale, quæ jam cessarunt. Ergo prout tale fuit, cessavit etiam. Rursus in quantum fuit morale, vel naturale, fuit quatenus respiciebat compensationem debitam pro labore ministrorum deservientium templo : sed in hoc conceptu non potuit decima deberi magis quam vigesima, aut quinquagesima ; nec magis deberi de fructibus, quam de aliis obventionibus, aut emolumentis : ergo nec ut præceptum morale debuit reputari. Nec obstant Christi Domini verba apud Matthæum cap. 23. Lucam cap. 11. quia in illis nihil asseruit constituendo obligationem solvendi decimas, sed tantum arguebat Judæos, qui sub lege veteri vivebant, & tenebantur etiam de illis oleribus decimare ; quia in minimis erant seduli, ut sancti viderentur ; & in maximis interioribus deficiebant ; ideò dixit Dominus loquens de decimatione : *Hac oportuit facere* ; nempe de præterito, & sub lege veteri ; non tamen dixit, oportet, quod verbum posset importare præceptum, cum de præsentem sit, & futurum respiciat : ita tostatus dicta quæst. 149. Nec obstant textus in dicto cap. parochianos, & alii supra expensi, nam in eis tantum docetur, decimas fuisse institutas jure divino ; quod fatemur de sua prima institutione à Deo facta populo Hebraico : unde deducunt Ecclesiæ PP. in illis auctoritatibus decimas deberi, quasi dicant, quia illi populo indictæ fuerunt decimæ ad sustentationem ministrorum per summum Deum, qui est optimæ ordinationis optimus artifex, constat & justè ab Ecclesiâ imperari, non exorbitanter ; & in Ecclesiâ esse potestatem eas percipiendi : ergo ab institutione antiqua Dei descendit ad præceptum ecclesiasticum, ex quo D. Thomas quodlibet. 2. artic. 8. & quodlibet 6. artic. 10. & d. 9. 87. artic. 1. deducit hujusmodi quotam augeri posse, vel minui, si ratio urgeat : non ergo dicendum est, decimas quantum ad substantiam esse de jure divino, & in prædictis juribus decimas dici debitas de jure divino, ex duplici causa, & utraque non impropria. Prima quia olim de jure divino debebantur, à quo Ecclesiâ exemplum sumpsit : secunda quia præbere stipendium ministris Dei juris naturalis est, ex traditis in cap. cum secundum, de præben. quod appellatur etiam divinum, quia versatur circa rem divinam, ut egregiè docet Covar. lib. variar. cap. 17. ad cujus mentem reducendi sunt, qui postea scripserunt ; quorum longum agmen referunt Barbosa de jure Eccles. lib. 3. cap. 16. num. ... Solorzano dicto cap. 21. ex num. 44. Valenzuela consil. 114.